

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.
Egyes száma 5 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben
s a dohányüzemben.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 hasábon
1 petty sor . . . . . 5 kr.
5-szöri hirdetésnél . . . . . 6 kr.
1-szeri hirdetésnél . . . . . 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztők és kiadók:

Feiler Mihály,
Haksch Lajos,

Lenkei Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

A pécsi általános kiállítás bíráló-bizottságai által magállapított kitüntetések sorozata.

XVIII. Dizműipar és apróárak.

a) *Kiállítási aranyérmeket nyertek:* Velicze József, Pécs. Prell Ádám, Vörösmarth. Feith Bódogh, Pécs. Stangl B. E., Grác. Singer I., Bécs. Lengyel Tivadar, Arad.

b) *Elismerő oklevelet:* Nagy Gyula, Dárda.

c) *Pénzbeli jutalmat:* Nagy Ignác, Somodor. Molnár József.

XIX. Sokszorosító műiparágak.

a) *Állami ezüstérmeket nyert:* Taizs József, Pécs.

b) *Kiállítási aranyérmeket:* Engel Lajos, Pécs. Domonkos Péter, Győr-Gyarmat. Bienenstock L., Bpest. Gerl Károly, Körmöcbánya. Taizs Mihály, Pécs. Blándl János, Mohács. Hátsék Ignác, Budapest. Kéthelyi Miksa, Kaposvár. Beránék János, Temesvár. Lengyel Lipót, Arad. Laubner Károly, Eszék. Magyar testvérek, Temesvár. Surányi János, Győr.

c) *Elismerő oklevelet:* Farda Vincze, Szegzárd.

d) *Dicsérő oklevelet kiállított irodalmi műveikért:* Lenkei Lajos, Pécs. Lágler S. és Kálmán, D.-Kölesd. Várady Ferencz, Pécs. Németh Béla, Pécs, Haksch Lajos, Pécs. Hetesy Viktor, Csúza. Streicher József, N.-Bóly. Igali Szvetozár, Martincze. Jung Ferencz, Batina.

XX. Hangszerek és zeneszerzemények.

a) *Állami ezüstérmeket nyert:* Angszter József, Pécs.

b) *Állami bronzérmeket:* Unger Miklós és fia, Mágocs.

c) *Dizsoklevelet:* Langer Viktor, Pécs. Hoffer Károly, Pécs.

d) *Kiállítási aranyérmeket:* Schmidt János, Grislitz. Pokorny József, Baja.

e) *Dicsérő oklevelet:* Goldstein Izidor, Pécs. Engl József, Pécs.

f) *Elismerő oklevelet:* S. Orosz Klára, Kalocsa. Müller József, Bonyhád. Hoffer István, Bonyhád, Jónás János, Pécs. Stefán Péter, Dárda.

XXI. Építési ipar.

a) *Dizsoklevelet nyertek:* Uradalmi cementgyár, Tarnóca. Nádosy Kálmán, Szt.-Lőrincz. Pécs szab. kir. város Kővágó-Szöllős-Község.

b) *Kiállítási aranyérmeket:* Csonka István, Pécs. Piacsek Károly, Pécs. Vogl N. János, Pécs. Schaumburg Lippe, hg. dárdaí uradalom. Blau Münster és Frank, Mohács. Tauszig D., Mohács. Ocsodál János, Szigetvár. Eisner Dóczy, Pécs.

XXII. Gépipar és közlekedési eszközök.

a) *Állami ezüstérmeket nyertek:* Mayer Vilmos, Kaposvár. Ruepprecht János, Pécs. Haberényi Pál, Pécs. Péterfay Eördögh Lajos, Pécs.

b) *Állami bronzérmeket:* Lang G. és társai, Mohács. Kriezer György, Mohács.

c) *Dizsoklevelet:* Ganz és társa, Bpest. Kronaszt J., Varasd. Dunagőzhajózási társaság pécsbányatelepi műhelye. M. kir. államvasutak gépgyára, Budapest. Seltenhoffer Frigyes fiai, Sopron. Mayer F. fiai, Szombathely. Kühne Ede, Mosony. Umrath és társa, Budapest. Schlick-féle vasöntőde és gépgyár, Budapest. Leszih M., Miskolcz.

d) *Kiállítási aranyérmeket:* Reichenauer József, Pécs. Jung György, Pécs. Herczeg Lajos, Pécs. Merk Ferencz, Mohács. Timár János, Szegzárd. Reinhardt János, Pécs. Náray Dezső, Bpest. Flander József, Pécs. Hasznos János, Pécs. Szabó János, Csepel. Lakatos György, Vásnok. Schilli és társa, Frankfurt. Huss Gyula, Devecser. Ifj. Milánovics János, Győr. Landesz Károly, Pécs. Csolics István, Pécs. Ifj. Zelenák András, Csaba. Lieber József, Pellérd. Trogmayer Gyula, Ujvidék. Pecsét János, Bata. Bengyel Ferencz, Eszék. Pichler J., Mozgó. Brankovits József, Iklad. Walk Miksa, München. Kresztics O., Eszék. Kvasz Mihály, Csaba. Kreiser György, Hont. Rizek J. Pécs. Junker és Gärtner, Bpest. Beleskey és Vonady, Csúza. Elversz Nándor, Karancs. Varga József, Pécs. Muschinek János, Budapest.

XXIII. a) Női kézműipar.*)

a) *Kiállítási érmeket nyertek:* Glück Dezső, Arad. Kemény Béla és társa Budapest.

b) *Dizsoklevelet:* Chalupni Mária, Pécs. Fürst Adél, Pécs. Miasszonyunkról nevezett női zárda, Pécs. Petrás Hedvig, Pécs. Buday Róza és Mari, Szegzárd. Mayer Vilma, Baja.

c) *Dicsérő oklevelet:* Farkas Irma, Pécs. Retzer Mariska, Szigetvár. Weigl Mariska, B.-Sellye. Sipőcz Fábry Fridrika, Pécs. Spitzer testvérek, Pécs. Wertheimer Gizella, Pécs. Wertheimer Matild, Pécs. Vízkeleti Fenena Pécs. Böhm Berta, Pécs. Koszér Mariska, Budapest. Mendlik Teréz, Pécs. Lukács Eugenia, Debreczen. Gábor-Simonyi Mária, Pécs. Lehner Etel, Pécs. Szakvály Margit és Aranka, Főherceglak. Hegedüs Hedwig és Margit, Pécs. Deutsch Aranka, Arad. Bükki Györgyné, Szegzárd. Holló Lina, Pécs. Lachinger Mari, Pécs. Getjovits Józsefné, Somberek. Kuzsmann Teréz, Bonyhád.

d) *Elismerő oklevelet:* Käufer Gizella, Pécs. Maiczek Ida, Cservenka. Molnár Mihályné, Pécs. Rozgonyi Florentin, Pécs-bányatelep. Stockinger-Riedl báróné és két leánya, Budapest. Ponluzsányi Sarolta és Róza, Pécs. Kovácsics Mariska, Pécs. Herger Szilvia, Mohács. Özv. Rédl Károlyné, Siklós. Zitrin Róza, Pécs. Deutsch Ádámné, Pécs. Grün Etelka, Pécs. Müller Irma és Etel. Özv. Gutmann Regina, Pécs. Breiner Olga, Siklós. Fazekas Jolán, B.-Sellye. Krisztinkovits Szidónia, Fadd. Kálmándy Józsefné, Pellérd. Hángl Sarolta, Fadd. Palián Katalin, Siklós. Böhm Etel, Pécs. Pámmer Mária, Pécs. Hordóssy Gizella, N.-Dobsza. Hollósy Mária, Pozsony-Keresztúr. Lukrits Lujza, Bécs. Krónásth Anna, Pécs. Bárány Josefín Vilány. Tauszig Zsigmondné, Pécs. Kűstler Valéria, Bécs.

XXIII. b) Háziipar.

a) *Kiállítási érmeket nyertek:* Auerhammer Gyula, Almamellék. Csik Antal, Vizvár. Gál István, Belvárd. Németh Gyula, Pécs. Olach János,

*) Azon kiállítók, kiknek nevei a XXIII. csoport névsorából hiányoznak, emlékoklevelet fognak nyerni, ezek névsorát a jövő számban hozzuk.

TÁRCZA.

A határozatlan találka.

Husvét óta szokatlanul élénk levelezést folytatott a derék Majory család környékbeli kedves rokonaival, ismerőseivel. S a levelek tartalma, hangulata bámulatos, majdnem teljesen megegyeznek mutatkozott; mindegyik más-más előzőkenyvel, de végre is egy célzattal volt fogalmazva, mely szerint: „Eljőnek a kiállításra!”

Elérkezett végre a „Kiállítás” s vele együtt sok önként kínálkozó vendég, kiket a különben vendégszerető Majory ur természetesen szívesen fogadott. Hajléának majdnem minden zugát megteft, s mily ügyes kombinációt kelle alkalmaznia a szobák átengedésénél: A Jóska bácsinál tekintettel kellett lenni előrehaladt korára, tehát a három lányával tisztelgő Irma nével ellenkező oldalon kellett elhelyezni, mert a lármát ki nem állhatta; a jegyző meg mindent szívesen tűrt, csak a kántor kántálását nem, miért is csak ettől távol eső részen kellett elkvártélyozni stb.

Végre is mindenki kívánságának megfelelőleg helyeztetvén el, elhatározták, hogy minden este konferenciát tartanak, melyen a napi programot fogják készíteni. A konferencia hozott határozatot, de a mikor érvényesítésére került

a sor, hát mindegyiknek akadt valami rendkívüli kis dolga, miért is kölcsönös hajlongások közt elnézéssel kérték egymást, hogy az egyszer csak a találkozási hely és idő tartassék meg az ebéden való pontos megjelenhetés céljából; persze, hogy a fő ok abban lappangott, mivel a kisasszonyok egy egész vásárral nem mennek, nehogy őket is mint a kiállított tárgyakat megbámulják (pedig azért mégis megbámulták); a jegyzősegéd pedig még a gondolattól is irtózott, hogy neki mind a három bakfischnek kell majd kurizálni; a szegény Jóska bácsi meg a gyerekzsivajtól magát tönkre tétetni nem akarta stb!

„Hát a kiállításon 11 órakor találkozunk!” Ez lön közös akarattal, egyező örömmel találkozási dekretumnak elfogadva.

Hogy mi köszönet volt ebben a határozatban, arra a szegény áldozat, a jó háziasszony, mig csak vendéget lesz szerencsétl... pardon! szerencsés üdvözölhetni, mindig szomorú érzéssel fog visszaemlékezni; mert pontos volt ugyan mindenki a határozatra nézve, azaz pontban 11 órakor megjelent a kiállításon.

De mig a jegyző familia a népiskolában elhelyezett műkiállítás remekein legelteté szemeit, s képek vásárlásával (!?) foglalkozott, hébe-hóba meg fürkészve kereste a többi randevút adókat, addig a kántor a nőgyelet helyiségében levő orgona ki-

sérletezésével törekedett az időt valahogy kellemesen eltölteni a többiekkel való találkozásig; a mig Jóska bácsi pedig a gépek hosszú soránál nemzeti gyáriparunk fejlődéséről elmélkedett, melyből a gépészek ugyan sok hasznót nem merítettek; Irma néni azalatt három virágzó lánykája kíséretében inkább az arénában Kalotaszeg szebbnél szebb készítményein fejezé ki elismerő örömét s tett (ha ugyan igaz) mind a három leánya részére megrendeléseket!

Csak a jó Majory család buzgólkodott önzetlen odaadással kedves vendégeik mennél fényesebb kielégítésére, s ime délután két óra tájban a szép törekvés megvalósulása hiú ábrándként kezd oszladozni, midőn sajnálattal kelle tapasztalniok a kedves vendégek legnagyobb részének távolmaradását.

A felültetett család vendégszeretete megelégedett ugyan az ismert exkuzációval, mely szerint majd mindegyik megsajnálatva valamely jó ismerős által, a többiekre való hasztalan várakozás után önkéntelenül tulajdonképeni céljától eltereltetett, de arról bizonyosak lehetnek t. olvasóim, hogy a legközelebbi pécsi kiállítás alkalmával a találkát pontosabban fogják meghatározni!

Dr. G.

Pécs. Pjerg-szélaknai gyermekjáték-készítő tanműhely. Prökl Gyula, Budapest. Sebesy Ede, Pécs. Scultéty Antal, Vaiszló. Schmalcz Adolf, Dályok. Stikl György, K.-Szabak. Studer Mátyás, Babarcz. Szönyegszövő tanműhely, N.-Becserek. Traiber János, Mőzs. Innfeld Ferencz, Pécs.

b) *Diszoklevelet nyertek*: Gróf Bethlenné Maurer Berta, Nagy-Selyk. Egyesült Szegzárd-tolnamegyei nőegylet. Gyarmathy Zsigáné, Bánffy-Hunyad.

c) *Dicsérő oklevelet*: Kovalszky Sarolta, Elemér. Pécsi kir. ügyészség.

d) *Elismerő oklevelet*: Elversz Nándor, Karancsrév. Kállay Zsigmond, Pilis. Gulás Katalin, P.-Bogád. Szabó Varga Juli. Michajlovics L., Eszék. Török Rózsa, Martonfa. Vranesits Mari, Nagy-Kozár. Ifj. Szabó Sándorné. Zsikó Jánosné, Nyék.

e) *Pénzbeli jutalmat*: Nyitray Josef, Hodrusbánya.

XXIV. Közoktatás.

a) *Kiállítási érmet nyert*: Klingenberg J. Pécs. Feivel Lipót, Budapest. Záray Ödön, Arad.

b) *Diszoklevelet nyertek*: Pécs szab. kir. város nép- és polgári iskolái. I. cs. kir. dunagőzhaszárjás társaság közös iskolája Pécs-Bányatelep. Schultz Imre, Pécs. Verner Magdolna leánynevelő és tanintézete, Pécs. Záhver József. Izraelita népiskola, Pécs. Nendtwich-család, Pécs. Tafferer Béla, Lugos. Főreáliskola Pécs. Csurgói állami tanítóképző. Baranyamegyei kir. tanfelügyelőség, Pécs.

c) *Dicsérő oklevelet nyertek*: Liebscher Vilma leánynevelő és tanintézete, Pécs. Pécsi nőegylet. Ifj. Csathy Károly, Debreczen. Horovitz Adolf, Nagyszombat. Állami agyagipar iskola, Mágocs. Miasszonyunkról nevezett pécsi zárdaiskola. Tarcza pusztai iskola. Kőszegi József, Kőszeg. Róm. kath. iskola Szegzárd. Kereskedelmi középiskola, Pécs.

d) *Elismerő oklevelet nyertek*: Községi polg. fiúiskola, Siklós. Pammer Julia leánynevelő és tanintézete, Siklós. Pécsi kath. tanítóképző. Francisc Teréz, Sásd. Róm. kath. iskola, Vásnok. Róm. kath. iskola, N.-Kozár. Róm. kath. iskola, Paks. Róm. kath. iskola, Dunaföldvár. Tamási iskola. Vörösmarti iskola. Evangélikus iskola, Mekkényes. Evangélikus iskola, Rác-Kozár. J. Engel Adolf és fiai, Pécs.

XXV. Tanonczmunkakiállítás.

a) *Állami bronzérmét nyertek*: Boda József, Karch Alajos, Keil Ferencz.

b) *Dicsérő oklevelet nyertek*: Mayer Vincze, Bauman Imre, Farkas József, Gál Antal, Válder Antal, Reich Ferencz, Bader Antal, Póla Mátyás, Nagy Géza, Stojánovics Dániel, Szalay Károly, Kaponya Gyula, Reiszelmayer Ferencz, Fessel Károly, Erb Mátyás, Kirsteier Gyula, Skaritzza Antal, Schmidt Antal, Vonicsek Gyula, Hájek János, Spaniel György, Sifrich Antal, Horák Gyula, Zsebe Imre, Janisch György, Mikola Tódor, Berger József, Hank József, Herczeg János, Máj József, Schwartz Zsigmond, Müller János, Pávlík Ferencz.

c) *Elismerő oklevelet nyertek*: Vospiel János, Schultheisz Ferencz, Szeidl István, Sterner Henrik, Valter Károly, Schneckenberger Károly, Spacsek József, Várdai János, Feuerstrahler György, Güntner György, Vancsura Ferencz, Kolonics József, Winkler Ádám, Krisz Lajos, Dergács Károly, Witzl János, Kaufmann József, Kelemen Béla, Grünwald Béla, Ortlieb Ferencz, März András, Minker Ignác, Ferenczfy Ferencz, Reizner Ferencz, Steimayer József, Friedmann Ferencz, Balázs Lajos, Windischmann Nándor, Kreizelmayer István, Wagner Péter, Schlitt Henrik, Dobszay István, Lósz Imre, Dobi József, Matiovics Ignác, Matakovics András, Técsi István, Kovács József, Fledrik Gyula, Sudár József, Honig Henrik, Werndorfer Károly, Cservenka Oszvald, Schadolt, Schreiner, Staub József, Mikula Károly, Czirhan Rezső, Gayer Antal, Bertraud András, Jaczkó Jenő, Petrovics Ferencz.

XXVI. Művészeti és régészeti rajzok.

a) *Kiállítási érmet nyertek*: Knuth Károly, Budapest. Dunky fivérek, Kolozsvár. Goldberger Rezső, Siklós. Szabó István, Muth. Kató József, Arad. Menzel Lajos, Deés. Oroszi Lajos, Nagy-Becserek. Patz Hermin, Pécs. Kalmár Péter, Budapest. Kossák József, Temesvár. Petrizedz János, Pécs. Ifj. Haybeck K., Bécs. Hubatsek J., Bécs.

b) *Diszoklevelet nyertek*: Orsz. m. kir. min. tarajziskola, rajztanárképző- és iparművészeti iskola, Budapest. Orsz. magy. képzőművészeti társ. Budapest. Irinyi Sándor, Pécs. Kratzmann Ede, Budapest. „Pécsi dalárda”.

c) *Dicsérő oklevelet nyertek*: Dombrovszky Karola, Korompa. Caldevey C., Pécs. Holló Zsigmond, Pécs. Szigetvár város.

d) *Elismerő oklevelet nyertek*: Garay Ákos, P.-Apáti. Szabó Etelka, Pécs. Häusler J., Besztercze. Zülchner Albin, N.-Bóly. Br. Eötvös Fáni, D.-Földvár. Br. Schwartz Károly, Bécs. Mendlik Ágoston, Pécs. Kerschek Gyula, Temesvár. Garay Antal, P.-Apáti.

Pécsi mozaik.*

(A kerületi kiállítás megnyitása alkalmából.)

I.

Ha a fővárosi ember vidékre szabadul, úgy érzi magát, mint a kaliczkából kiröppent madár. Egy pár napra leveti köznapi gondjait, kedélye felfrisül, szíve megmozdul. Ezért van az, hogy az erőt és elmét abszorbeáló munkával foglalkozó fővárosi emberek, ha vidéki ünnepélyekre rándulnak, mintha ki volnának cserélve. A ridegséget, a komolyság egy részét és a gondokat itthon hagyva, szabadabb légkörben érezzük magunkat, kedélyünk hullámoz, keblünk dagad, lelkesedünk, ünneplünk s oly fogékonyak vagyunk minden iránt, ami bennünket kellemesen érint s oly közönyösek minden iránt, ami esetleg nem egész rendén valónak látszik lenni.

Ily hangulatban érkezünk Pécs sz. kir. falai közé, hogy a kerületi kiállítás ünnepélyes megnyitását részt vegyünk. Nem sokan voltunk, de a véletlen úgy hozta magával, hogy mind, akik mint vendégek megérkeztek, régi jó ismerősök, egymással békében, sőt rokonszenvvel megférő jó barátok voltunk, ami együttlétünk örömeit és élvezeteit csak fokozta.

A derék Zsolnay család ismerkedési estélyt rendezett tiszteletünkre. Én legalább úgy hiszem, hogy a Zsolnay család rendezte, mert más pécsi embert ez ismerkedési estélyen nagyítóüveggel sem fedezhettünk föl. De nem is artott, hogy mi Zsolnayékkal és Zsolnayék velünk ismerkedtek meg, mert legtöbb dolgunk azután nekünk volt egymással, vagy jobban mondva nekik velünk. És hogy az ismerkedésre a pécsiek nem jöttek el, korántsem érintett bennünket tragikusan. Nagyon jól tudtuk, hogy a kellemetlen időjárás hátráltatta a kiállítási munkálatokat és a rendezők éjjel-nappal pótolják a mulasztást. Ezért jutottak „legjobbjaink” hetedrendű vendéglőkbe s boldog volt, a kinek ennél tovább nem kellett menni. Hanem azért mi biztunk a következő napok derűjében s nagyon jól tudtuk, hogy a pécsiekhez nemcsak szerencsénk lesz, de hogy nekünk szerencsénk lesz a pécsiekkel meg is szeretni s róluik szeretettel megemlékezni. És ha ez az introdukció árnyékkal kezdődik, ez csak azt bizonyítja, hogy híven és lelkiismeretesen jegyzek föl borút és derűt egyaránt. Ez legalább megfelelő valószínűséget fog kölcsönözni pécsi napjaink fényoldalainak, melyeket szívesen emelnék ki minél nyomatékosabban. És végre is — zárjel közt legyen mondva — az a kis árnyék nekünk nem ártott, mert legalább is kitűnő ürügy volt arra nézve, hogy Pécs sz. kir. város nagyvárosias „éjjeli életét” bizalmas együttlétben tanulmányozzuk, csodáljuk és élvezzük is . . .

A pécsi szép napok derűje a kiállítás megnyitásával kezdődik. Augusztus 11-iket jelzett a krónika, 1888-ban. Fényes fogatok hozták a szebbnél-szebb diszruhákat, ezekben a város, a megye notabeljeit. Vidéken ritkán láttunk még ily alkalommal ennyi szép diszruhát, ily sok derék daliát együtt, kiknek sorait kellemesen tarkította egy-egy papi talár, vastag kanonoki aranyláncz és pásztor-kalap. A sok dalia között első volt a főispán, Kardos Kálmán. Tisza Kálmánnak nincs, de kevés megyének és városnak van népszerűbb főispánja Kardos Kálmánnál. Ha a pécsiek maguk választanák a főispánt, akkor se volna más a főispán, mint ő. Ember ő az emberek sorából, hús és vér, Baranya húsából és véréből. Jó barát, de lelkiismeretes tisztviselő. Jó gazda, de vendégsze-

*) A Ráth Károly által szerkesztett és szak-körökben nagyon elterjedt „Iparügyek”-ből vesszük át a közleményt, mely a benne ismertetett tények és személyeknél fogva, bizonyára közelebbről érdeklí közönségünket.

rető, szeretetreméltó házi ur. Nekünk kiállítás megnyitó beszédje által tünt fel. Magvas, közgazdasági programot jelentő, a munka érdemeit méltató mondatok voltak ezek, minden frázis nélkül. Mintája a megnyitó beszédeknek, szónoki verve-vel előadva. Meg is nyerte magának azonnal a látogatók rokonszenvét.

A kiállítás elnöke, Nádosy Kálmán is tipikus magyar ember. De modern értelemben. T. i. szeret dolgozni és rendkívül kötelességtudó. Nem szereti a diszt, a cifraságot, de mint kiállítási elnök nem méltóságot, hanem a szó szoros értelmében hivatalt viselt. Természetesen tiszteletbelit. De e hivatalra nálánál alkalmasabb ember Tolna-Baranyában nincs. Dolgozott, mint egy hadvezér. Első volt, a ki a területen megjelent utolsó a ki onnan elment. Legfeljebb Zárayt felvette ott néha. Tudatában volt annak, hogy megérettével szemben becsületbeli kötelességet vállalt s a tudat lelkesítette, buzdította a szakadatlan munkára, ez kölcsönzött neki erőt a szünet nélkül való tevékenységre. Igaz, hogy szerencsés volt munkatársai megválasztásában. Ezek között első sorban áll Záray Károly dr. kamarai titkár, a ki kezdeti menendezője, tervezője és szellemi mozgató ereje volt a kiállításnak. Egy darab perpetuum mobile. Tetőtől talpig demokrata, megáldva magyar lelkesedéssel, német szorgalommal és angol flegmával. E hármat arányosan összegyűrve, megkapjuk Záray munkaképességének a titkát, melylyel becsületet vallott nemcsak városában, hanem az egész országban is, valamerre és valameddig a pécsi kiállítás ügye iránt érdeklődtek. Az oszlopok közül főlemlitendő még Ráth Mátyás, a pécsi keresk. és iparkamara elnöke és Aidinger János, Pécs város polgármestere, a kik mint másodelnökök rótták le munkában és időbeli áldozatban a kiállítás sikere iránt vállalt kötelezettségeküket.

Mindezt készséggel elismerem. De tartozom azzal az őszinte vallomással, hogy a megnyitási ünnepélyének ritka pompáját egy egészen más tényező emelte igen magas fénykörbe. Ez a pécsi női közönség. Eszembe jutottak a régi keleti mesék, melyek telvék csodálatos bűbájjal; elvontak előttem a költők legmerészebb fantazmagóriái; képzeletben — természetesen az alkalomhoz mért hirtelenséggel — egy bokrétába fűztem mindazt, a mit valaha ideálról, szépről, költőiről, bűbájról, virágról, illatról és csodálatos varázsról előttem regéltek, magam olvastam, hallottam vagy láttam — és ennél a bokrétánál is szebb volt a pécsi nők koszoruja, mely néma hódolatra készített bennünket, a kik a csodálatba merülve, elfeledtük, hogy egyesületeket, kamarákat s más testületeket kell méltóságtejesen képviselnünk és e helyett csak azt éreztük, hogy emberek vagyunk, hogy vér foly ereinkben és — fájdalom, hogy halandók vagyunk . . .

* * *

A „szép” által nyújtott eszmetársulás vezetett bennünket első sorban a Zsolnay-gyárba, mely a kiállítás alkalmával élénk látogatottságnak örvendett. Nem tudom, szerencséje vagy szerencsétlensége e gyárnak, hogy Magyarországon van. Nem is vitatom. De azt merem állítani, hogy ha e gyár például Angliában volna, a közönség csodát látni járná folyvást s így két gyárat kellene tartani, egyiket a melyben dolgoznak, mert ez a fő, a másikat, melyet folyton-folyvást mutogatnak a kíváncsiak ezreinek. Érdekes volna kiszámítani, mennyit képvisel az a kár, mely a folytonos látogatások által bekövetkező apró — talán pillanatnyi — munkaszünet folytán keletkezik. De ez a számadás csónka volt. Mert ezzel szemben ki tudná vizont azt az előnyt kiszámítani, mely abból háramlik a telepre, hogy minden látogatója annak egy-egy lelkesült ügynöke lesz, a ki ismerősei körében hirdeti és ezek által hirdetteti a telep bámulatraméltó nagyszerűségét és csodálatos berendezését.

Gelléri M.

Mikor szedjük le a gyümölcsöt?

A ki jó, szép és izletes gyümölcsöt akar, akár a saját használatára, akár pedig a piac számára, annak tudnia kell először azt, hogy mikor szedje le a gyümölcsöt a fáról, másodsor azt, hogy a már leszedett gyümölcsöt miképp kezelje.

A ki a gyümölcsöt nem a kellő időben szedi le vagy leszedés után sokáig egy helyen heverteti, kevésbé jó ízű és nem oly értékes gyümölcsöt nyer, mint az, a ki e feltételek ellen nem vét.

Az eddig mondottakból kitünik, hogy a gyümölcs érettségi fokára nagy súlyt kell fektetni, s azért kissé bővebben akarunk e főtétellel foglalkozni.

A gyümölcs érettségének meghatározásánál különbséget kell tenni a piacra, asztalra, konyhára, a pinczébe, aszalásra vagy borkészítésre, szánt gyümölcs közt, úgy hogy a főtőbb mondotak főképp az asztalra való gyümölcsre vonatkoznak.

E szerint aztán kétféle érettségi fokot különböztetünk meg: a fa- vagy hus- és raktárérettséget.

Faérett az a gyümölcs, mely a fáról leszedve élvezhető, mire nézve irányadóul szolgál az, hogy a szár, mely a gyümölcsöt a növényvel összeköti, könnyen eltörik.

Raktáréretté a gyümölcs akkor lesz, ha az a leszedés után rövidebb vagy hosszabb ideig egy helyen kezeltetett.

Ezeket az érettségi fokokat a különböző gyümölcsöknél különböző jelek által lehet felismerni.

A nyári maggyümölcsöt, melyet körülbelül szeptember közepéig lehet eltartani, valamivel a teljes megérés előtt kellene leszedni, mire aztán hűvösebb helyre teendő, a hol utánérlik.

Azt, hogy a gyümölcs faérett, a főt említett ismertető jelen kívül azon is megismerjük, hogy megsárgul s a héja a szár körül kissé fonnyadt lesz.

Nagyon korán különben a nyári gyümölcsöt ép oly kevéssé szabad leszedni, mint nagyon későn, mert mindkét esetben igen sokat veszít úgy értékéből mint tartósságából.

A ki gyakorlottság és tapasztalat hiányában a gyümölcs érettségét illetőleg, elég tájékozottsággal nem bír, legjobban cselekszik, ha kísérletet tesz.

E czélből leszed néhány almát vagy körtét s egy nyugodt hűvös helyre teszi.

Ha egy bizonyos idő múlva azt veszi észre, hogy a héj erősebben összeeszik, mihez még a gyümölcsnek lisztes ize is járul, ez annak a jele, hogy a gyümölcsöt korán szedte le.

A nyári gyümölcsnek különben az a saját-sága, hogy nem érik egyszerre, mely körülmény nagy előnyül szolgál az érettség meghatározásánál.

Ennél fogva nem is szedjük le egy fának minden gyümölcsét egyszerre, hanem a szedést 3—5 nap alatt ismétjük.

A csontár-gyümölcsöknél az érettséget és így a leszedés idejét könnyebben lehet meghatározni; ha a gyümölcs puha, édes, nedvdús és a fajnak sajátosságos zamatával bír, akkor bátran leszedhetjük.

A kajszin baraczkot akkor kell leszedni, mikor a szár körül puhulni kezd, az őszi baraczkot, csak ha teljesen érett, este szedjük le s másnap együk meg.

Szilvánál és cseresznyénél igen ritkán lesz kételyünk az iránt, hogy érett-e vagy nem, minél fogva ennél a gyümölcsnél fölösleges volna különös ismertető jeleket felsorolni.

Őszi körte és alma, melyet szeptember közepétől október közepéig lehet eltartani, akkor szedendő le, mikor a szárok könnyen törnek. A leszedés után néhány hétig fekve hagyjuk és pedig addig, míg a héja sárgulni nem kezd s a hus gyenge ujjnyomásnak nem enged. Ez utóbbi főképp a körtékre vonatkozik.

A téli maggyümölcsről ugyanazt lehet mondani, mint az őszi gyümölcsről, azzal a különbséggel csupán, hogy október vége előtt nem kell leszedni és hogy leszedés után néhány hónapig is hűvös, de nem igen száraz helyen kell hagyni.

A körtéknél különösen arra kell ügyelni, hogy se nagyon korán, se nagyon későn le ne szedjük; első esetben nagyon összefonnyadnak s izüket veszítik, a másik esetben fásak lesznek.

A dió, mogyoró, nemes gesztenye stb. akkor szedendő le, mikor a zöld burok felpattant s a gyümölcs magától is kiesik.

A mi végül a boggyógyümölcsöt illeti, úgy ennél is igen könnyen lehet e leszedés kellő idejét meghatározni. A befőzésre való ribizkét és pöszmétét néhány nappal előbb kell leszedni, mielőtt teljesen megérnek.

A leszedés módját illetőleg a következőket jegyezhetjük meg: Az asztalra való finom gyümölcsöt mindig nagyobb gondal kell leszedni; mi rendesen vagy arra való alkalmas eszközzel, rud végére erősített kis kosárral, zacskóval stb.

vagy pedig úgy történik, hogy az ember felmászik a fára s kézzel egyenkint szedi a gyümölcsöt, melyet gondal a magával vitt kosárba rak. Kajszin- és őszi baraczkot szintén kézzel kell leszedni, míg ellenben a szilvát rázni is lehet.

A különféle gazdasági czélokra használandó gyümölcs rázásánál szalmafonatokat jó a fa alá teríteni, nehogy a gyümölcs az esés által nagyon ütődött legyen.

Végül megemlítjük még, hogy gyümölcsdus években sok éretlen gyümölcs is hull le a földre, melyet szintén fel lehet használni, amennyiben eczetet készíthetünk belőle, szilvából pedig szeszt égethetünk.

NAPI HIREK.

— **A jury ítélete.** Figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy jogosult azon panasz, miszerint több hiba csúszott be a jury ítélete közé. Azért ajáljuk, forduljanak a kihagyottak a kiállítási irodához vagy azok, kik más jutalomban gondolják hogy részesültek, mint ehelyen kimutatva volt, hogy a szükséges helyreigazítás a kiállítási bizottság révén történjék, kinek némely jurynek a szabályzattal ellentétben levő ítélete által sok munkája akadt a helyes összeállításal, melynél mégis a hibák elkerülhetetlenek voltak.

— **Matlekovits Sándor** államtitkár ma délelőtt meglátogatta a Dunagőzhajózási társulat tulajdonát képező Bányatelepet, valamint a Zsolnay-gyárat; délután pedig a vártemplomot, majd a Littke-féle pinczét vette szemügy alá. Holnap még Engel, Rupprecht, Hoffmann, Haberényi gyárakra kerül a sor, és este az államtitkár elhagyja városunkat, mely reá, mint ő maga mondta, minden tekintetben kitünő benyomást gyakorolt.

— **Miklós Gyula** országos borászati kormánybiztos csütörtökön d. e. érkezik városunkba s pénteken d. u. 3 órakor a városházán tartandó értekezleten a filloxera elleni védekezésről el fogja mondani szakvéleményét. Előre is ajánljuk az értekezletet az érdeklődők figyelmébe.

— **Meghívás.** A szőlősgazdák egyesületének elnöksége ezennél meghívja az egyesület tagjait és a közönséget a folyó hó 7-én (pénteken) délután 3 órakor a városház nagy termében tartandó értekezletre, mely a phylloxera elleni védekezés körüli teendőkről tartatik s az országos borászati kormánybiztos is jelen lesz.

— **Kiállítók bankettje.** A kiállítók kedden este tartották meg a Scholtz-féle sörház nagy termében kedélyes bankettjüket. Körülbelül 150 teríték volt. A vacsorára megjelent Matlekovits Sándor államtitkár is. Notabilitásaink közül ott voltak: Kardos Kálmán főispán, Aidinger János polgármester, Nádossy Kálmán, Brázay Kálmán. Ott voltak még: Majorossy Imre városi főjegyző, Zsolnay György kir. ügyész, Rath Mátyás kamarai elnök, Littke József pezsgőgyáros és bornagykereskedő, Förster Béla, Fekete Mihály tiszti fő-ügyész, Jilly Alajos tanácsnok, Cs. Schapringer Joachim, Blum Gyula, az államépítészeti hivatal főnöke, dr. Záray Károly, dr. Daempf Sándor, stb. stb., iparosaink színe java a kiállítók nagy sokaságával. Az első pohárköszöntőt Kardos Kálmán főispán mondotta, éltetve Matlekovicsot, mint a ki az ipar és kereskedelem érdekeit nem hangzatos szavakkal emlegeti, hanem tettekkel szolgálja. Közvetlen utána Rath Mátyás kamarai elnök emelte poharát Matlekovicsra. Matlekovics viszonzásul éltette a magyar ipart és kereskedelmet s éltette a kiállításra megjelent iparosokat. Nádossy Kálmán a munkás gazdák- és iparosokra üritett poharat. Dr. Záray Károly a mezőgazdákat köszöntötte fel. Förster Béla Kardos Kálmánt, Nádossyt és Aidingert éltette, Tauszig Zsigmond a pécsi sajtót, Feiler Mihály Nádossyt, kívánva, hogy sok ily derék polgárt adjon az Isten hazánk-nak. Dr. Daempf Sándor igen szép pohár-köszön-

tőt mondott a jó egyetértésre. Aidinger János polgármester első pohárköszöntőjében a pécsi polgárokat éltette, a másodikban Kardos Kálmánt. Volt még toaszt, de annyi, hogy kiállítást lehetett volna belőlük rendezni. Minden volt, csak étel és pezsgő nem volt elég. Sokan éhen maradtak, még többen a pezsgőnek színét sem látták. Egyébként kedélyhangulat dolgában nem volt hiány; többen hajnalig mulattak.

— **Előnyös javítás.** Dezső Miklós szőlész és borász vándortanárnok szemlét tartva a Schottola-czég kiállított szőlő-, bor- és pincze-eszközei fölött, a nagyobb kerületű gyors borsajtóknál igen előnyös javításra figyelmeztette a czég ügynökét, ki azt őszinte köszönettel fogadta. A javítás abban áll, hogy a nagy kerületű gyors sajtóknál egy ketté vágott körlap alkalmazandó, mely a központból sugár alakjában, a bonczoló asztalok vércsatornáihoz hasonlóan, a mustot kivezesse. Ezen lapokra felül hasonlóan két többszörösen átfurt félkörű lap helyezendő, úgy azonban, hogy legalább 1 cm. vastagságu pácák közbetétele által a két lap egymást ne érintse, hogy a must szabadban folyhasson ki. Ez a kettős lap mintegy 2-ik fenékül szolgál a törköly közep részén elhelyezve. A kettémetszett körlap metszeténél függőlyesen fenékgig lebecsátandó egy nyomózsákból készült függöny, melynek páczája kivétele után, a sajtolás szabadon végezhető. Ez által eléretett az, hogy a törköly tökéletesebben sajtoltatik ki s a visszamaradt törköly 4 darabban a legkönnyebben távolítható el.

— **A távirda forgalma a kiállítás alatt.** Hogy a kincstárnak a távirda révén mily szép jövedelmet hozott a kiállítás, azt a következő számadatok mutatják: A kiállítás tartama alatt föladott Pécsről 2611 távirat, érkezett Pécsre 3339 távirat, átmenő távirat 2136, összesen tehát 8086 drb volt a táviratforgalom. E táviratok átvételére és továbbítására négy távirótiszt folytonosan, megszakítás nélkül állott rendelkezésre, kik a nagy forgalom daczára minden egyes táviratot fönnakadás nélkül azonnal továbbítottak vagy vettek át s juttatták az itteni czimekhez. Tudunkkal csak őfölsége a király ittléte alatt volt ily nagy forgalma a mi táviróhivatalunknak.

— **A kiállítás ünnepélyes bezárása** vasárnap, e hó 9-én délelőtt 11 órakor fog végbe-menni. Ez alkalommal az igazgatósági iroda előtt utolszor gyül egybe a végrehajtó bizottság, melynek nevében Nádossy Kálmán elnök szól a főispánhoz, ki erre a kiállítást rövid szavakkal ünnepélyesen bezárja. De ezen ünnepélyes aktus daczára a kiállítás vasárnap még egész napon át nyitva marad és délután, úgy este a katonazenekar fog játszani. Ugyancsak szombatról vasárnapra Tolnamegyéből nagy számú vendégsereg jön ide, hogy a kiállítást, habár utolsó perczen is meglátogassa.

— **Miért késett lapunk?** A közönség körében panasz merült föl az iránt, hogy lapunk késedelmet szenvedett s kedden reggel helyett, csak a délutáni órákban jelent meg. A magunk igazolására kijelentjük, hogy a késedelem nem rajtunk mulott. A kiállítási iroda csak k e d d e n reggel b o c s á t o t t a r e n d e l k e z é s ü n k r e a jury-ítéletét, így természetesen fizikai lehetetlenség volt hamarabb kiadni lapunkat. Nem szándékuk ezzel az irodát vádolni, de szükségesnek tartottuk ezen körülményt a közönség tudomására juttatni, nehogy bennünket érjen a vád.

— **Szives tudomásul.** Félreértés okáért megjegyezzük, hogy csak egyféle kiállítási érem van s ez a „kiállítási aranyérem.” Minde-nütt, a hol egyszerűen kiállítási érem van jelezve: arany érem értendő.

Hirdetések:

Scholtz A. és Fia
SÖRCSARNOKA

ÉS

ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.

Mindennap délben és este cigányzene.

Kedden és szombaton este a

KATONA-ZENEKAR

hangversenyez.

Legujabb és legfinomabb

uri- és gyermek-kalapok

a kiállítás tartama alatt különösen

olcsó gyári árak

mellett adatnak el

a Mandl-féle üzletben
Pécsett, Irgalmasok-utczája.

KÉKY IMRE

szerszámgyára

Budapest, II. ker., Vitéz-utca 8. sz.

Készít mindennemű

asztalos- és ács-szerszámokat

a legjutányosabb árak mellett.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

A szerszámok láthatók a kiállítás XII. csoportjában.

Eladás beszüntetés.

A francia-baraczk eladás

a Nepomuk-utca 10. szám alatt levő
kerten

megszűnt,

torzsátlan körte

azonban még folyton kapható.

Id. Waisz Antal.

LYCEUMI NYOMDA

(FEILER MIHÁLY)

Pécsett, Ó-posta-utca 4-ik sz.

Elvállal mindenféle

nyomdai és könyvkötészeti

munkát.

Üzlet-jegyek, falragaszok,
czimfőiratok

gyorsan és jutányos áron elkészítetnek.

KREMLING KÁROLY

kárpitos és diszítő-üzlete, József-utca 28. szám.

Elvállal minden e szakba vágó kárpitos és terem-diszítési munkát, nemkülönben szobák kárpitozását, továbbá kaphatók ugyanott

kész butorok

u. m. pamlagok, ottománok, egész garnitúrák a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig, minden a legjutányosabb árak mellett. Megrendelések vi dékre is eszközöltenek, úgy mindennemű javítások is.

Minták és árjegyzékek bérmentve.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásért kezeskedik
KREMLING KÁROLY
Pécsett.

Ifj. BUDAY

templom-, szoba- és csegfestő

Pécsett, Széchenyi-tér 10.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, mint ajtó- és ablak-festést és fényezést is.

Vidéki rendeléseket pontosan eszközök

Engel Adolf és fiai cég

fürdő-intézetében

kád- és gőzfürdők

uszó-medenczékkel

egész napon át rendelkezésre állanak.

Gyártmányaikból ajánlják:

talajkoczká, mindennemű tölgy- és fenyő-épületfa, kádár- és bognárfa, valamint cementlemez készleteiket

legjobb minőségben, jutányos árak mellett.

Zelesny Károly

udvari fényképész

Pécsett, Loewy-féle palota,

az Irgalmasok temploma átellenében.

Mindennemű felvételek a legfinomabb kivételben.

Kaphatók

a pécsi székesegyház freskóinak fényképei.

14 carton 12 frt